

Utbildningsplan för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar – TUFF

Inledning

Denna gemensamma utbildningsplan gäller för alla utbildningsanordnare som bedriver TUFF. Planen utgår ifrån Skolverkets föreskrift om ramkursplan för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar, SKOLFS 2012:56, som beslutades den 11 juni 2012.

Syftet med en gemensam utbildningsplan är att utbildningsanordnarna ska kunna;

- Erbjudas en likvärdig utbildning
- Tydliggöra föräldrarnas kunskapsutveckling både för lärare och föräldrar.
- Möjliggöra för föräldrar att kunna byta utbildningsanordnare genom att samma nivåbegrepp (bas, fortsättning och fördjupning) används.

Teckenspråksutbildning för vissa föräldrar – TUFF får erbjudas föräldrar till barn som har rätt att lära svenskt teckenspråk för sin dagliga kommunikation.

Ämnets syfte

TUFF ska syfta till att föräldrar till barn som har rätt att lära, använda och utveckla svenskt teckenspråk utvecklar sådana färdigheter i svenskt teckenspråk att de kan använda språket i samspel med sina barn och därmed främja barnens språkliga, sociala och kognitiva utveckling. Undervisningen ska också utveckla föräldrars tilltro till sin förmåga att använda språket i olika sammanhang samt stimulera deras nyfikenhet på språket och intresse för att teckna och tillgodogöra sig svenskt teckenspråk.

Föräldrar ska ges möjlighet att genom språkanvändning i funktionella och meningsfulla sammanhang, utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Detta innefattar dels reception, som innebär att förstå svenskt teckenspråk både i möten med människor och i teckenspråkiga texter, dels produktion och interaktion, som innebär att formulera sig och samspela med andra samt att anpassa sitt språk till olika sammanhang. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att kunna använda olika strategier för att stödja kommunikationen och lösa problem när språkkunskaperna inte räcker till.

Föräldrar ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella företeelser för personer som är döva, personer med dövblindhet och andra teckenspråkiga. Undervisningen ska bidra till att föräldrar utvecklar kunskaper om svenskt teckenspråk, dess normer och uppbyggnad samt hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. Undervisningen ska även bidra till att föräldrar utvecklar kunskaper i att söka, välja och tillägna sig innehållet i svenskt teckenspråk från olika källor.

**Teckenspråksutbildning för vissa föräldrar – TUFF ska ge föräldrar
förutsättningar att utveckla:**

1. förmåga att tillgodogöra sig svenskt teckenspråk i interaktion med andra och olika slags teckenspråkiga texter
2. förmåga att uttrycka sig och kommunicera på svenskt teckenspråk
3. förmåga att urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer i svenskt teckenspråk
4. förmåga att använda språkliga strategier för att förstå och göra sig förstådd på svenskt teckenspråk
5. förmåga att anpassa språket efter syfte, mottagare och sammanhang
6. kunskaper om livsvillkor för personer som är döva, har en hörselnedsättning, har dövblindhet eller andra teckenspråkiga personer

Centralt innehåll

Kommunikationens innehåll

- Undervisningen ska behandla ämnesområden från familjens vardag, viktiga personer, intressen, känslor, åsikter, olika miljöer och platser.
- Hur teckenspråket och de visuella villkoren i olika sammanhang styr kommunikationen.
- Livsvillkor för personer som är döva, har en hörselnedsättning, har dövblindhet eller andra teckenspråkiga personer

Reception – avläsa

- Tydligt teckenspråk och teckenspråkiga texter som är instruerande och beskrivande, med bildstöd och från olika medier.
- Dialoger och samtal.
- Berättelser på svenskt teckenspråk, även i dramatiserad form.
- Information på svenskt teckenspråk, till exempel vägbeskrivningar.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande delar i teckenspråket och dra slutsatser om innehållet.
- Olika sätt att orientera sig i teckenspråkiga texter på internet och i andra medier.
- Grundläggande principer för hur svenskt teckenspråk är uppbyggt.

Produktion och interaktion – teckna och samtala

- Presentationer, instruktioner, information, berättelser och beskrivningar på svenskt teckenspråk.
- Strategier för att lösa språkliga utmaningar i samtal, till exempel omformuleringar.
- Hur ord bokstaveras och hur handalfabetet används i svenskt teckenspråk.

- Samtal med fokus på innehåll. Olika former för att ge och ta ordet, ge och ta emot återkoppling på vad som sagts, samt för att påkalla och behålla uppmärksamhet.

Pedagogiskt upplägg

Undervisningen ska präglas av ett lustfyllt lärande som anpassas till individen och till gruppen som helhet. I det pedagogiska arbetet ligger fokus på uppdraget att ge svenskt teckenspråk till föräldrar som har barn med rätt att lära svenskt teckenspråk.

Viktiga utgångspunkter:

- Anpassa grupper och undervisning efter barnens ålder och föräldrars behov.
- Innehållet ska vara relevant utifrån föräldrars och familjers livssituation.

Kursinnehåll för bas, fortsättning och fördjupning

Förmåga att tillgodogöra sig svenskt teckenspråk och olika slags teckenspråkiga texter

Bas

- Avläsa enkla tecken och enkel bokstavering, till exempel namn, färger, mat och siffror
- Teckenplacering (lokalisering)
- Tecken med teckenspråkliga munrörelser (genuina tecken)
- Ägoverb
- Hjälpverb
- Vardagliga fraser
- Känslouttryck
- Enkel text och enkla fraser som anpassas till intresseområden och praktiska göromål som lämpar sig för barnets ålder.
- Känna till hur man orienterar sig i teckenspråkiga texter på internet och i andra medier

Fortsättning

- Avläsa bokstavering till exempel namn, adresser och olika siffervarianter
- Teckenplacering (lokalisering)
- Tecken med teckenspråkliga munrörelser (genuina tecken)
- Vardagliga fraser utanför hemmet
- Avläsa olika teckenspråkiga texter till exempel information och beskrivningar

- Avläsa enkla teckenspråkiga texter i digitala medier

Fördjupning

- Tecken med teckenspråkliga munrörelser (genuina tecken)
- Avläsa olika typer av teckenspråkiga texter
- Avläsa teckenspråkiga texter i digitala medier

Förmåga att formulera sig och kommunicera på svenskt teckenspråk.

Bas

- Kunna handalfabetet och kunna bokstavera namn.
- Kunna använda enkel teckenplacering (lokalisering).
- Kunna vardagliga tecken till exempel färger, mat, siffror och känslor.
- Kunna formulera enkla vardagliga fraser.
- Kunna föra ett enkelt och vardagsnära samtal. Ha en viss kunskap om turtagningsregler som att påkalla samt behålla uppmärksamhet.
- Kunna ge och ta emot respons.
- Kunna återberätta delar av en enkel teckenspråkig text till exempel korta enkla berättelser och instruktioner.

Fortsättning

- Kunna bokstavera till exempel namn och adresser.
- Kunna använda teckenplacering (lokalisering)
- Kunna formulera vardagliga fraser och meningar.
- Kunna föra ett samtal med fungerande turtagning.
- Kunna återberätta teckenspråkiga texter till exempel berättelser och instruktioner.

Fördjupning

- Kunna bokstavera med flyt.
- Kunna använda fraser och meningar.
- Kunna föra ett samtal med flera personer och använda turtagningsregler på rätt sätt samt kunna ställa frågor under samtalet.
- Kunna återberätta teckenspråkiga texter med inlevelse.

Förmåga att urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer i svenskt teckenspråk.

Bas

- Känna till artikulator, artikulation och artikulationsställe, det vill säga handform, rörelse och plats.
- Känna till några satstyper och grundläggande grammatiska strukturer.

Fortsättning

- Kunna använda artikulator, artikulation och artikulationsställe, det vill säga handform, rörelse och plats.
- Kunna använda några satstyper och grammatiska strukturer.

Fördjupning

- Kunna använda artikulator, artikulation och artikulationsställe på rätt sätt.
- Kunna använda satstyper och grammatiska strukturer på rätt sätt.

Förmåga att använda språkliga strategier för att förstå och göra sig förstådd på svenskt teckenspråk. Förmåga att anpassa språket efter olika sammanhang.

Bas

- Kunna använda sig av icke verbal kommunikation, med hjälp av kroppsspråk, gester, mimik och bilder.
- Ha kännedom om munrörelser i svenskt teckenspråk

Fortsättning

- Kunna använda alternativa teckenval eller bokstavering vid behov.
- Kunna till viss del anpassa språket efter mottagaren.

Fördjupning

- Kunna använda sig av beskrivande tecken, andra teckenval eller bokstavering om man inte kan göra sig förstådd.
- Kunna ställa klargörande frågor.
- Kunna anpassa språket efter mottagaren.
- Kunna sammanfatta samtal på svenskt teckenspråk, teckenspråkiga texter eller svensk text.

Förmåga att reflektera över livsvillkor för personer som är döva eller har en hörselnedsättning, personer med dövblindhet och andra teckenspråkiga

Bas – Fortsättning – Fördjupning

- Känna till dövkultur, dövidrott och teckenspråkets betydelse för att känna tillhörighet.
- Känna till intresseorganisationer för personer som är döva eller har en hörselnedsättning, personer med dövblindhet och andra teckenspråkiga personer.
- Ha kännedom om tolkanvändning, när en har rätt till teckenspråkstolk och hur tolksituationer går till.

- Känna till dövas historia, såsom dövskolan, dövföreningens roll och det svenska teckenspråkets erkännande 1981.
- Känna till några kända personer som har gjort viktiga insatser för personer som är döva eller har en hörselnedsättning, personer med dövblindhet och andra teckenspråkiga personer.
- Känna till det svenska teckenspråkets ställning, språklagen och funktionsrättskonventionen.